

SAŽETAK

Nasljeđivanje je pravni institut koji nastaje i proizvodi dejstvo poslije smrti fizičkog lica (proglašenje nestalog lica za umrlo), a sastoji se u stupanju nasljednika u imovinskopravne odnose umrlog lica koji su postojali u vrijeme smrti tog lica. Ukoliko je prisutan element inostranosti u nasljednopravnim odnosima, situacija je složenija, obzirom da ovi odnosi mogu imati dejstva u drugim zemljama. Ako je prisutan element inostranosti mogu se postaviti mnoga pitanja vezana za položaj stranog ostavioca u domaćoj zemlji, odnosno, zaveštalc sačini testament u zemlji koja nije zemlja njegovog državljanstva, punovažnost testamenta, priznanje strane odluke koje se odnosi na nasljednopravne odnose u inostranstvu, itd. Jedno od pitanja koje može prouzrokovati određene probleme odnosi se na činjenicu da sve zemlje ne tretiraju jednako ostaviočevu imovinu, odnosno, zaostavštinu.

Bitno je pomenuti pravila koja se primjenjuju na nasljeđivanje sa elementom inostranosti koja definiše Zakon o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja (Zakon o međunarodnom privatnom pravu). Osnovna tačka vezivanja za određivanje mjerodavnog prava za zakonsko nasljeđivanje je *lex nationalis*, odnosno, državljanstvo ostavioca u vrijeme njegove smrti. Inače, ovo pravilo se primjenjuje i kod testamentalnog nasljeđivanja. Obim primjene mjerodavnog prava zavisi od vrste postupka koji se vodi i ograničen je na ostaviočevu imovinu za koju se sud domaće zemlje oglosio nadležnim. To znači da se domaći sud može oglositi nadležnim i za imovinu u stranoj državi, na zahtjev nasljednika. Ali, nadležnost suda će zavisiti od pravila strane zemlje u kojoj se nalazi imovina za koju se oglosio nadležnim. Mjerodavno pravo za testamentalnu sposobnost određuje se po državljanstvu (*lex nationalis*) zaveštaoca u vrijeme sastavljanja testamenta. Ukoliko je prisutan element inostranosti u nasljednopravnim odnosima, situacija je složenija, obzirom da ovi odnosi mogu imati dejstva u drugim zemljama. Ovdje se postavljaju mnoga pitanja vezana za položaj stranog ostavioca u domaćoj zemlji, odnosno, zaveštalc sačini testament u zemlji koja nije zemlja njegovog državljanstva, punovažnost testamenta, priznanje strane odluke koje se odnosi na nasljednopravne odnose u inostranstvu, itd. No, jedno od pitanja koje može prouzrokovati određene probleme odnosi se na činjenicu da sve zemlje ne tretiraju jednako ostaviočevu imovinu, odnosno, zaostavštinu. S obzirom na navedeno, bitno je pomenuti da postoje zemlje koje prihvataju princip podjele zaostavštine, kao i zemlje koje prihvataju princip jedinstvene zaostavštine. Ono što predstavlja

problem kod podjeljene zaostavštine jeste regulisanje različitih dijelova imovine različitim pravima. Prema tom mjerodavnom pravu utvrđuju se manje volje, sposobnost za rasuđivanje, elementi koji su bitni za slobodnu i razumnu posljednju volju. Nasljednopravne odnose s međunarodnim obilježjem potrebno reformisati po ugledu na zemlje koje su to učinile na adekvatan način, a shodno međunarodnim konvencijama i aktima Evropske unije.

Ključne riječi: nasljeđivanje, element inostranosti, testament, nasljednopravni odnosi i mjerodavno pravo.